

Sant Josepmaria i l'amor a la creació

Què deia sant Josepmaria sobre l'amor a la creació? Oferim un article de Guillaume Derville, teòleg, amb motiu de l'encíclica «Laudato si'».

18/06/2015

Arran de la publicació de l'encíclica Laudato Si' [LS] del Papa Francesc, sobre la cura del medi ambient, cal preguntar: què deia sant Josepmaria sobre l'amor a la creació? Abans d'esbossar una resposta, s'hauria d'aclarir que l'encíclica desenvolupa

àmpliament temes i perspectives que el fundador de l'Opus Dei no va tenir l'oportunitat de tractar, almenys amb l'amplitud, el recorregut i les metodologies (cfr. LS, 15-16) d'un document actual de magisteri social.

Comencem amb alguns punts de contacte. El Sant Pare es refereix a la "cura de la casa comuna" [1], un terme que pot aplicar-se a diverses realitats. Per exemple, sant Josepmaria va aplicar l'expressió "casa comuna" a la universitat. En el context de les injustícies i opressions polítiques o socials dels anys 60, deia: "La Universitat és el lloc *per a preparar-se* a donar solucions a aquests problemes; és la casa de tots, lloc d'estudi i d'amistat; un lloc on han de *conviure en pau* persones de les diverses tendències que, a cada moment, siguin expressions del legítim pluralisme que existeix en la societat" [2]. Per la seva banda, sant Joan Pau II, en l'encíclica *Evangelium*

vitæ, també utilitzava aquesta expressió quan afirmava que amb la negació del dret originari i inalienable a la vida, "l'Estat deixa de ser la «casa comuna» on tots poden viure segons els principis d'igualtat fonamental" [3]. Si abans "casa comuna" ens feia pensar en la pau i la igualtat en la societat, ara el Papa Francesc ens convida a ampliar aquest concepte, fins abastar el món sencer en clau ecològica (una paraula forjada a la fi del segle XIX a partir del grec "casa"). Cal dur a terme la reorientació del món (cfr. LS, cap III) i desterrar d'aquest els "pecats contra la creació" (LS, n. 8).

L'amor apassionat a la creació

Sant Josepmaria convidava a "estimar el món apassionadament", títol d'una coneguda homilia seva que inclou també, sense cap dubte, les coses més materials. No hi ha amor sense respecte. "El món és bo -

deia- perquè les obres de Déu són sempre perfectes"; i més endavant: "som nosaltres els qui fem dolent el món pel pecat" [4]. És una convicció que neix de la mirada de fe i amor dirigida cap a la creació. Aquesta mateixa mirada és la que ens impulsa a seguir el Papa Francesc, al llarg de l'encíclica (cfr. per exemple LS, n. 96-100): des de la donació originària (cfr. LS, n. 5) fins a l'obertura a l'estupor i a la meravella (LS, n. 11), juntament amb la constatació amarga de la pobresa i la desigualtat. Referent a això, sant Josepmaria alertava: "Els béns de la terra repartits entre uns pocs; els béns de la cultura tancats en cenacles. I, a fora, fam de pa i de saviesa, vides humanes que són santes, perquè vénen de Déu, tractades com a simples coses, com a nombres d'una estadística. Comprenc i comparteixo aquesta impaciència, que m'impulsa a mirar Crist, que continua convidant-nos a posar en

pràctica aquell *manament nou* de l'amor." [5].

Sant Josepmaria, mort el 1975, no es va ocupar explícitament de la qüestió ecològica, de la qual hem pres una major consciència en l'actualitat. No obstant això, els seus ensenyaments sobre l'amor cristià al món, i la tasca humana de santificar, respectant les seves lleis pròpies i portant a la plenitud les seves potencialitats, ens ofereixen un ric patrimoni des del qual reflexionar sobre la cura del nostre entorn, a la llum de les perspectives i propostes que ofereix *Laudato Si'*.

La relació amb el medi ambient ens influeix molt, i la tornada a certs llocs geogràfics confirma la nostra identitat (LS, n. 84). Josepmaria Escrivà estimava la seva terra, Aragó. Compartia el seu amor per la natura, per les plantes i les flors, fins a aquelles belleses de la natura que ell

havia conegut sent nen en les novel·les de Jules Verne [6]. En terra espanyola, va saber escoltar la cançó de l'aigua que rega les plantes, i contemplar l'hort que creix mentre el pollí, dia rere dia, any rere any, va deixant la seva vida a les voltes de la sínia. Manifestava una predilecció per aquest animal, dòcil, humil i treballador, i no dubtava a afirmar, per exemple, que "un cavall bonic m'encanta, un ocell, una flor; un gos també "[7].

Ser administradors i no malgastar

Com comportar-se amb els béns d'aquesta casa comuna del món? El fundador de l'Opus Dei, comentava el beat Álvaro del Portillo, convidava "a estar ben despresos de les coses humanes -som tan sols administradors-, i a actuar amb sentit comú, sense malgastar, sense malbaratar, administrant el millor possible tot allò que hàgim de fer

servir" [8]. Es tracta, primer de tot, d'una actitud espiritual, més que una qüestió econòmica. Francesc ofereix algunes idees concretes en la seva encíclica, que confirmen l'autenticitat de la seva vida despresa: no malbaratar paper (cfr. LS, n. 22, 211), economitjar l'electricitat (cfr. LS, n. 211), per citar ara només això.

Com tants sants, també sant Josepmaria era concret i acudia a aquest tipus d'exemples que eren fruit de la seva experiència vital. El seu primer successor recorda que "emprava sempre fulls usats per una cara per escriure per l'altra apunts o esborranys; deia de broma que, si fos possible, escriuria pel cantó" [9], per no malbaratar. I pel que fa a l'energia elèctrica, eren freqüents consells seus com aquest: "Mira, aquí van encendre els llums per obrir les finestres, i com es va omplir tota l'habitació de llum natural, es van

oblidar de tancar els llums. [...] Puja per favor i digues-li amb delicadesa que els tanqui, perquè s'està gastant llum inútilment" [10]. També animava a estar atents a les coses petites per un motiu de caritat, i en això incloïa detalls que ajuden a estalviar i a evitar el malbaratament de recursos, que bé es poden emprar per alleujar les necessitats dels nostres semblants.

Treball, filiació i lloança eucarística

Sant Josepmaria no pretenia oferir un programa d'acció social corporatiu per a l'Opus Dei, ja que queda fora de la missió d'aquesta prelatura, sinó que es va obstinar a difondre la crida evangèlica a la santedat i a l'apostolat en el treball professional i en la vida quotidiana, en el respecte de la natura, en el compliment dels deures cívics. Després, deia, que cadascú s'uneixi

als altres, cristians o no, per afrontar junts els problemes de la societat (cfr. LS, n. 219), complint de la millor forma possible tot el que fa: "Ens és tan connatural el treball constant i ordinari, que el nostre hobby és també treball: amb un treball, descansem d'un altre" [11].

El tema del treball és un altre dels eixos de l'encíclica de Francesc (cfr. LS, n. 98, 124-129). Com és conegut, es tracta d'un tret també essencial en l'esperit de l'Opus Dei, juntament amb l'afirmació de la filiació divina en què tot es fonamenta, i la centralitat de l'Eucaristia, misteri que d'alguna manera corona *Laudato Si'* (cfr. nn. 236-237).

Des de la bellesa de la creació o des de la contemplació de Jesucrist, sant Josepmaria arriba a la "bogeria d'Amor de la Sagrada Eucaristia" [12]. Comentava: "Quan dic *Dominus vobiscum*, encara que estigui només

amb qui m'ajuda, ho dic a tota l'Església, a totes les criatures de la terra, a la creació sencera, també els ocells i els peixos" [13]. En el misteri, el blat i el raïm simbolitzen la naturalesa i el món; s'han fet pa i vi, i així s'ofereix el treball i la cultura, per transformar-ho tot en Crist, Fill de Déu i de Santa Maria, a lloança a Déu. Aquesta acció litúrgica, que fa entrar la terra al Cel i té una dimensió còsmica, anuncia la recapitulació de totes les coses en Crist (cfr. LS, 100): com diu sant Tomàs d'Aquino, "tota criatura sensible rebrà una certa novetat de glòria" [14].

Per això, després de celebrar l'Eucaristia, el fundador de l'Opus Dei volia resar un himne pres del llibre de Daniel (cap. 3) unit al psalm *Laudate* (Sl 150), el *Trium puerorum* o *Benedicite*, l'ús del qual es remunta almenys al segle tercer. Convida tota la creació a beneir el Senyor: la

mirada apunta cap al sol, la lluna, les estrelles; arriba a la immensa extensió de les aigües; s'eleva cap a les muntanyes, contempla les situacions atmosfèriques més diverses, passa del fred a la calor, de la llum a les tenebres; considera el món mineral i vegetal; s'atura en les diferents espècies animals; culmina amb l'home. Tots els éssers, per la seva simple existència, beneeixen i donen glòria a Déu (cfr. LS, 69). Com ensenya *Gaudium et spes*, "U en cos i ànima, l'home, per la seva mateixa condició corporal, aplega en ell els elements del món material, talment que, per mitjà d'ell en persona, assoleixin el seu apogeu i aixequin la veu per a lliure lloança del Creador." [15].

A aquesta lloança ens convida el Papa Francesc, fent-se ressò del *Càntic de les criatures* de sant Francesc d'Assís. És un cant que lloa el Creador en les seves criatures, de

manera anàloga a com lloem Déu en la vida dels sants, ja que coronant llurs mèrits, corona els propis dons [16]. No tot és Déu, tampoc el món és Déu, ni l'esdevenir del món és l'esdevenir de Déu. Ensenya el Catecisme, però que "les diverses criatures, volgudes en llur propi ésser, reflecteixen, cadascuna a la seva manera, un raig de la saviesa i de la bondat infinites de Déu." [17].

Amb un sentit profund de la seva filiació divina, l'autor de *Camí* no tenia encara 30 anys quan escrivia en els seus *Apunts íntims*: "Nen: acostuma't a enlairar el cor a Déu, en acció de gràcies, moltes vegades al dia. -Perquè et dóna això i allò. - Perquè t'han menyspreat. Perquè no tens allò que necessites o bé perquè ho tens. Perquè va fer tan bonica la seva Mare, que és també Mare teva. - Perquè ha creat el Sol i la Lluna i aquella bestiola i aquella altra planta. -Perquè va fer aquell home

eloqüent i a tu et va fer curt de llengua... Dóna-li gràcies per tot, perquè tot és bo" [18]. Una acció de gràcies que no és passiva, sinó que ens porta a actuar, com ens convida el Papa Francesc al llarg de la seva encíclica (cfr. per exemple LS, n. 13, 19, 189, 217). Si, com escriu el teòleg Fernando Ocáriz, "la creació és una realitat actual i permanent, i no només ni essencialment un inici temporal absolut" [19], des de la nostra condició radical de fills de Déu trobem en la bellesa de l'obra divina un lloc comú de diàleg i de treball on "ens unim per fer-nos càrrec d'aquesta casa que se'ns va confiar" (LS, n. 244).

.....

[1] Francesc, Encíclica *Laudato Si'* 24 de maig del 2015, títol, i cfr. nn. 1, 3, 13, 17, 53, 61, 155, 232, 243.

[2] Sant Josepmaria, *Converses*, ed. crític-històrica (José Luis Illanes), Rialp, Madrid 2012, n. 76-77.

[3] Sant Joan Pau II, Encíclica *Evangelium vitae*, n. 20.

[4] Sant Josepmaria, *Converses*, n. 70.

[5] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, ed. crític-històrica (Antonio Aranda), Rialp, Madrid 2013, n. 111.

[6] Cfr. Sant Josepmaria, *Apunts d'una tertúlia*, 1 d'abril de 1973 (AGP, biblioteca, P01).

[7] Sant Josepmaria, *Apunts d'una tertúlia a Buenos Aires*, 23 juny de 1974 (AGP, biblioteca, P04).

[8] Beat Álvaro del Portillo, nota 94 a sant Josepmaria, *Instrucció*, maig-1935/14-IX-1950, n. 56.

[9] Beat Álvaro del Portillo, *Entrevista sobre el fundador de l'Opus Dei*, 11, pàg. 186-187.

- [10] Sant Josepmaria, AGP, biblioteca, P01.
- [11] Sant Josepmaria, *Carta 29-IX-1957*, n. 73.
- [12] Sant Josepmaria, *Camí*, ed. crític-històrica (Pedro Rodríguez), Rial, Madrid 20043, n. 432; cfr. n. 533.
- [13] Sant Josepmaria, Apunts de la predicació oral, en *Crònica*, 1969, pàg. 63 (AGP, biblioteca, P01).
- [14] Sant Tomàs d'Aquino, *In Epist. ad Romans*, c.8, lect.4, citat en Fernando Ocáriz, *Naturaleza, gracia i gloria*, EUNSA, Pamplona 2000, pàg. 353. Cfr. Rm 8,19; Col 1,20; Ap 21,1.
- [15] Concili Vaticà II, Const. past. *Gaudium et spes*, n. 14.
- [16] Cfr. *Missale romanum*, Prefatio I *de sanctis*.
- [17] Catecisme de l'Església Catòlica, n. 339.

[18] Sant Josepmaria, *Apunts íntims*, 28 de desembre de 1931, cit. en *Camí*, ed. Crit., comentari al n. 268, pàg. 450.

[19] Fernando Ocariz, *Sobre Dios, la Iglesia, el mundo*, Rialp 2013, pàg. 43.

Guillaume Derville

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca/article/sant-josepmaria-
i-lamor-a-la-creacio/](https://opusdei.org/ca/article/sant-josepmaria-i-lamor-a-la-creacio/) (14/04/2025)